

Klimatdebatten och Lars Berns förlorade heder

Olle Häggström

I vetenskapssamhället råder höga krav på vad som anses vara godtagbar argumentation. Ett kritiskt förhållningssätt till såväl kollegors som egna metoder, modeller och resultat är en av grundpelarna i vad vi kallar vetenskaplighet. En samvetsgrann forskare måste med lika stort allvar beakta det som talar *emot* hennes favoritteorier, som det som talar *för*. Detta ideal uppnås inte alltid, men måste ständigt eftersträvas. Att som forskare bli avslöjad med att enbart rapportera det som talar i den egna teorins favör är liktydigt med att bli ertappad med en dödssynd.

Av detta grundläggande ideal följer ett antal ordningsregler som bland forskare är så självklara att de sällan uttalas explicit. Exempelvis får jag som forskare aldrig lov att använda mig av ett argument som jag vet är felaktigt. Om någon påvisar att ett argument jag använt är ohållbart, så använder jag inte det mer. Och om jag tycker mig finna ett argument som kullkastar etablerad teori, så bemödar jag mig om att ta reda på om argumentet måhända diskuterats tidigare och vad teorin i så fall har att säga om det, innan jag skrider till publicering.

Allt detta gäller inom den vetenskapliga litteraturen. Visst händer det att forskare bryter mot reglerna, men vi är i alla fall överens om att sådana brott är förkastliga, och forskarsamhället har ett antal instrument (framför allt peer review-systemet) som syftar till att göra brotten så ovanliga som möjligt.

Annat är läget då vi lämnar vetenskapens inre krets och ger oss ut i det offentliga samtalet på exempelvis dagstidningarnas debattsidor. Där värderas intellektuell hederlighet inte alltid lika högt. Rikligt med exempel finner vi i klimatdebatten. I Sverige har detta blivit särskilt påtagligt det senaste året, framför allt i och med att den sammanslutning som kallar sig Stockholmsinitiativet flyttat fram sina positioner, och energiskt spridit sina villfarelser i svensk dagspress. Att sammanfatta deras spretiga budskap är ingen enkel uppgift, men det tycks gå ut på att (a) någon global uppvärmning inte pågår, (b) om den pågår så är den i varje fall inte orsakad av fossilbränsleförbränning eller annan mänsklig aktivitet, (c) om den ändå skulle vara orsakad av mänsklig aktivitet så är det hur som helst inte farligt med lite uppvärmning, och (d) om uppvärmningen likväl skulle visa sig ha negativa effekter så är det ändå för sent att göra något åt saken.

I tidskriften *Folkvett* 4/4008 (se <http://www.vof.se/tidigare.php>) gör jag en relativt noggrann genomgång av ett antal texter författade av företrädare för Stockholmsinitiativet, och påvisar bristerna och de direkta pseudovetenskapligheterna i argumentationen. Den som läser min granskning kan lätt få intrycket att den värste

demagogen och irrpropagandisten i svensk klimatdebatt heter Peter Stilbs. Detta var antagligen riktigt vid den tidpunkt för ett halvår sedan då jag författade min *Folkvett*-artikel, men därefter har Stilbs fått hård konkurrens, och förmodligen rentav överträffats, av den f.d. industridirektören Lars Bern.

Denne hade under hösten 2008 (och gissningsvis åtminstone delvis i kraft av sin styrelsepost i Svenska Dagbladets stiftelse) till synes obegränsad tillgång till spaltutrymme på *SvD Brännpunkt*. Detta utnyttjade han rikligt, både med egna texter och i sällskap med Stockholmsinitiativskollegor, till att gå till storms mot klimatvetenskapen. I en serie ensamförfattade artiklar (*SvD* 18/11, 23/11 och 26/11 2008) berömmar Bern sig om att ha gjort en ”djupdykning i aktuell klimatforskning”, men serverar ett sammelsurium av omotiverade påståenden, förvirrade hobbyteorier, vilseledande uppgifter och rena lögner. När forskare korrigerar felaktigheterna (*SvD* 22/11 och 26/11) upprepar han dem och fyller på med nya. Jag skall inte här återge diskussionen, utan nöjer mig med ett exempel på en fräck lögn från Berns sida – en som inte avslöjades i *SvD*-debatten av det skälet att han hade förmånen att få sista ordet.

Lars Bern påstår den 23/11, som ett led i sina försök att hävda att den globala uppvärmningen stannat av, att oktober 2008 var ”en av de kallaste” oktobermånaderna på 115 år. Då Johan Kleman m.fl (26/11) påpekar att oktober 2008 i själva verket var en av de fem-sex *varmaste* under denna tidsperiod, så svarar Bern (26/11) med något för honom så ovanligt som en källhänvisning. Det visar sig att han hämtat sin uppgift från en debattartikel i *Daily Telegraph* den 16/11 – så djup var alltså Berns ”djupdykning i aktuell klimatforskning”! Den som bemödar sig om att kolla *Daily Telegraph*-artikeln finner att den hänvisar till data som placerar oktober 2008 på 70:e plats av 114 i ifrågavarande värmeliga (”en av de kallaste”?). Och till råga på allt handlar dessa data inte om några globala medeltemperaturer, utan enbart om USA. Självklart går det alltid att hitta något hörn av världen där vädret under en kort period är kallare än vanligt.

Efter *SvD*-debatten har Lars Bern fortsatt att producera stolligheter, bl.a. på *Newsmill* med artiklar som ”Hör klimatalarmismens stöveltramp!” (2/1 2009) och ”Anders Wijkman är pinsam” (31/3 2009). I den senare, undertecknad tillsammans med Maggie Thauersköld, fortsätter Bern sin anekdotiskt anstrukna argumentation för att någon global uppvärmning inte föreligger.

Från Stockholmsinitiativets sida har man varit särskilt förtjust i att påpeka att 2008 var ett kallare år än 1998 – ett korrekt men ganska intetsägande påstående, då ju vädrets naturliga variationer är så kaotiska att jämförelser mellan enskilda år säger mycket lite eller ingenting om vartåt klimatet är på väg. Berns (lögnaktiga) påstående

i *SvD* angående medeltemperaturen en enskild månad är givetvis ännu fåraktigare, och i den nya *Newsmill*-artikeln med Thauersköld går han ytterligare ett steg i denna riktning, och anför enskilda väderhändelser – som t.ex. att det snöade i London den 29 oktober – som stöd för sin tes. Man kan undra vad nästa steg blir – kanske kommer Bern att peka på att solen värmdes skönt på Djurgården häromdagen, men att vädret denna morgon är betydligt mera kylslaget, varför den globala uppvärmningen kan avfärdas som en myt?

Vidare påstår Bern och Thauersköld att “Arktis istäcke vuxit och återgått till sin normala utbredning”. Att istäcket vuxit det gångna halvåret är sant – istäcket växer nämligen alltid på vintern. Men att det skulle ha nått den normala utbredningen är ännu en skamlös förvanskning av fakta (för en oförfalskad bild av läget rekommenderar jag amerikanska National Snow and Ice Data Center: <http://nsidc.org/arcticseaicenews/>). Att Bern och Thauersköld pekar på istäcket i Arktis som tecken på att jorden blir kallare, kort efter att dess utbredning somrarna 2007 och 2008 givit de två överlägset lägsta noteringarna sedan mätningarna startade, visar hur cyniskt de spekulerar i läseketsens okunnighet.

“Wijkman är pinsam”, hävdar Lars Bern och Maggie Thauersköld i sin artikel. Vad har då Wijkman gjort sig skyldig till som förtjänar ett sådant tillmäle? Jo, han ansluter sig till klimatforskarnas bedömning av läget. Det enda i sammanhanget som förtjänar kallas pinsamt är enligt min mening Berns och Thauerskölds övertygelse om att de själva förmår göra en bättre bedömning genom att välja, vraka och förvanska bland de miljontals fakta- och sifferuppgifter som finns att välja bland i meteorologernas databaser.

Från Stockholmsinitiativets försvarare har jag ibland fått höra att det är orimligt att ställa samma krav på stringens i debattartiklar på *Newsmill* eller i *SvD* som i vetenskapliga tidskrifter. Och visst är det så. Här talar vi emellertid om ohederligheter och direkta lögnar, och sådana är givetvis precis lika förkastliga på *Newsmill* som i den vetenskapliga litteraturen.

Avslutningsvis. Måhända är det lite självgott av mig, som vetenskapsman, att kontrastera de strikta krav på hederlighet som gäller inom vetenskapen mot den släpphänthet som råder på tidningarnas debattsidor. Även i forskarsamhället förekommer rötägg. Det manar till eftertanke att både Peter Stilbs och Lars Bern är sprungna ur vetenskapssamhället (Stilbs är professor och Bern är teknologie doktor). Tydligt snappar inte alla forskarstudenter upp de etiska riktlinjer jag inledde med att skissera. Stilbs och Bern är visserligen båda i pensionsåldern, men deras exempel tyder ändå på vikten av att noggrant förmedla grundläggande forskningsetiska värderingar till varje ny generation av forskare.